

DISSERTATIO IVRIS FEVDALIS
DE
OBLATIONE FEVDI
IN SVBFEVDVM ABSQVE
CONSENSV DOMINI
INVALIDA.

1755/11
18

QVAM
PRAESIDE
DANIELE NETTELBLADT
POTENTISS. PRUSSIAE REGI A CONSILII AVLICIS
ET IVRIVM PROFESS. PVBL. ORDIN.
DIE MARTII CLD IO CCLV.
DEFENDIT
AVCTOR ET RESPONDENS
IOHANNES GOTTFRIED SALOMO
MAGDENVRGENSIS.

18. HALAE MAGDEVRG. LITTERIS HENDELIANIS 1783. (5)

DISSERTATIO IVRIS PRAEDICAE
DE
OBLATIONE FRVDI
IN SVBIVDVM ABSQVE
CONSENSV DOMINI
INVALIDA.

PRAESIDE
DANIELI NETTHERBLADT
POTENTIS MAGISTRI RITH A CONSULIS AVARIS
ET IVRIS PRAEDICAE SVBIVDVM
DIE MARTII MDCLXXIII
AVCTOR ET REDIGENS
IOHANNES GOTTFRIED SALOMO
MEDICVS

HABES MAGISTRVS PRAEDICAE CANDIDATVS 1733

DISSERTATIO IVRIS FEVDALIS

DE

OBLATIONE FEVDI

IN SVBFEVDVM ABSQVE CONSENSV
DOMINI INVALIDA.

§. I.

Vasallum feudum suum alteri in subfeudum dare posse, ex consuetudinibus feudalibus tam Longobardicis quam Germanicis satis superque constat. An vero feudum suum tertio in subfeudum sine consensu Domini directi offerre, ipsi licitum sit, est, de quo Iuris feudalis Doctores inter se dissentiunt. In feudis Landsassicis plurimi id negant, quod vero ad feuda Imperii attinet, multi negant, multi adfirmant. Vtraque pars argumenta ad opinionem suam suffulciendam, speciem veritatis prae se ferentia

A 2

rentia

rentia profert. Adfirmantes prouocant ad exempla factae antiquitus oblationis feudi in subfeudum, vbi consensum Imperatoris adhibitum esse demonstrari non possit. Negantes contententur quidem, adesse exempla: sed a factis ad ius quoddam concludi non posse, obtendunt. Hoc Iureconsultorum dissensu motus, mihi proposui, dubiam hanc quaestionem expendere, atque, quatenus vires meae id permittunt, ostendere, facultatem, quam tribuunt nonnulli Dd. Vasallo, inuito Domino directo subdominium sibi adoptandi, quod sit si feudum in subfeudum offert, neque Vasallis in genere, neque in specie Vasallis imperii competere.

§. II.

Antequam vero ad ipsam huius propositionis demonstrationem procedam, me a scopo meo non procul aberraturum esse duco, si parumper examinandae quaestioni: An Dominus dominium directum absque consensu Vasalli alienare possit? immeret, inprimis cum multi Dd. qui aequalitatem inter dominum & Vasallum, quam ius feudale Longobardicum praesertim commendat, somniant, a iure Domini ad ius Vasalli concludere soleant, & qui controuersa haec quaestio aliter secundum consuetudines Longobardicas, aliter secundum Germanicas diiudicari debet, eam secundum utrasque examinabo.

§. III.

Si ius feudale commune consulimus, parum exinde solatii pro Domino desumi poterit, ibi enim per expressa verba constitutum est *ex eadem lege fuit, quod Dominus sine voluntate Vasalli feudum alienare non potest*: II. Feud. 34. §. 2. Rationes huius legis quod attinet, interpretre-

terpretes diuersas afferunt. Iniquum nimirum esse dicunt, dominum Vasallos tamquam seruos alienare; porro, idem conuenire principiis iuris naturalis, secundum quae nemo sine alterius paciscentis consensu a pacto defilire possit; vinculum mutuae fidelitatis inter dominum & Vasallum esse tam arctum, vt sine mutuo dissensu dissolui nequeat, siquidem in ipso iure feudali fratres, & quod inprimis norandum, coniuges appellentur. His argumentis dissertationem suam exornat. Dn. a FREISLEBEN de *mutatione domini in subfeudis Imperii absque consensu Vasalli inualida*. Conf. illustr. Dn. KOPP in prima parte der *Lehn- Proben* p. 17.

§. IV.

Hic textus & alii ipsi similes consuetudinum Longobardicarum Interpretes mouerunt, vt, quae in iis constituta sunt ad feuda Germanica adplicarent, sicque Domino feudi omnem facultatem de dominio directo, absque consensu Vasalli disponendi denegarent. RINGK de *ratione clypei habenda in alienando feudi* p. 26. In eiusmodi spurias conclusiones vero non incidissent, si oculis in praxin veterem & recentiorum coniectis, probe perpendissent, ius feudale commune nullius esse valoris, si consuetudines Germanicae contrarium definiant, vel conditio feudorum Longobardicorum a Germanicorum differat. conf. KOPP in praefationibus, quas praemisit *den Proben des teutschen Lehn- Rechts*. Ad domesticas igitur consuetudines quod attinet, plane persuasus sum, secundum eas dominum dominium suum directum, neglecto Vasalli consensu, alienare posse, nisi pactis vel legibus prouincialibus aliter determinatum. vid. *Oesterreichische Lehns- Ordnung* tit. 173. ap. LÜNIG, *Corp. Iur. Feud.* Tom. III. p. 589. Hoc fluit

ex conditione Feudorum Germanicorum; ipsae leges feudales Germanicae idem loquuntur: praxis confirmat, & celeberrimi Iuris feudalis Dd. mecum consentiunt, prout ex nunc dicendis patebit.

§. V.

Constat inter omnes atequam feuda qualitatem hereditariam induissent, dominum Vassallos suos, si seruitia eorum sibi non amplius arridebant, feudis priuare potuisse, quemadmodum hodierno die quilibet Dominus ministrum abdicare potest. vid. Illustr. KOPP *de insigni differentia inter Comites Imperii & Nobiles immediatos* p. 49. Postea vero quam feuda ad filios, & per Constitutionem Conradi Salici ad nepotes, & tandem ad reliquos agnatos transire coeperunt, potestas quidem Domini arctis cancellis est circumscripta, non ita tamen, ut dominium directum ipsi non amplius maneret integrum, vel de eo, tamquam de allodio, non amplius disponere posset; sed ut nunc Vassallo, id quod antea poterat, pro lubitu, sed ob certas causas legibus determinatas feudum auferre nequiret. Et licet obiciant, qui ad decempedam Longobardorum omnia demerentur, legibus Germanicis dominum & Vassallum etiam ad reciprocam fidelitatem obligari, eam vero violari, si dominus directum dominium, vassallo non consentiente: alienet, & per consequens huic nouum dominum obrudat; iis tamen merito respondetur: hanc tam diu quidem requiri, quam negotium feudale inter vtramque partem intercedit, eo vsque autem non esse extendendam, ut Domino facultatem adimat, si sine iniuria Vassalli sit, a contractu feudali discedendi. Ipsi aduersarii permittunt Vassallo feudum, etiam inuito Domino, renunciare, remota vero facile sibi persuadebit, pactum

paetum mutuuum vnam partem obligare, alteram minus;
quod foret absurdum.

§. VI.

Auctor vetus de Beneficiis, qui secundum maxime probabilem THOMASII opinionem, tempore, quod inter Otones & Conradum Salicum intercedit, vixit, ita scribit: *Non enim licitum est, vt superior Dominus in inferiore clypei, hominem cum suis faciat declinare beneficiis* §. 58. pag. 164. in Corp. Iur. Feudal. Perillustr. SENCKENBERGII. *Consentit ius Feudal Alem. cap. 89. p. 74. loc. cit. Si Dominus alteri refutat feudum suum: tenetur hoc denuntiare Vasallis suis intra annum. Incipit terminus annalis Vasalli a die factae ei, a Domino denunciationis, coram Paribus suis, quod petat feudum suum, quod ab eo tenebat. Siue alter, cui feudum cessum ipsi denuntiat, quod obtinuerit feudum, quod ab ipso recognoscere debet: in fine additur; si quidem Dominus iste Vasallo videatur eiusdem dignitatis esse, qua erat prior: sin secus id se habeat, non tenetur eum recognoscere.* His addo Cap. 153. §. 2. 3. loc. cit. pag. 129. *Si Dominus feudum cedit impari, & designat Vasallos eo pertinentes, vt inuestituram ab ipso petere debeant: si iis, id Dominus non denuntiauit, haud nocet ipsi. Si vero Dominus, vel eius nuncius id denuntiauit intra annum, a die illo, inuestituram impetrare debet: siquidem is est par domino, aut ipsis superior.* conf. Richtsteig, *Lehn-Recht* loc. cit. pag. 326. Ex his textibus clare apparet Dominum non teneri, consensum Vasalli sui habere in alienando dominio directo: at tamen sub hac conditione; nisi illud in alterum, qui minoris quam ipse est clypei, transferat. Quis vero sit horum vltimorum verborum sensus, quam maxime controuersum est inter interpretes. Qui com-

communem & maxime obscuram doctrinam de septem clypeis sine sufficiente deliberatione sequuntur, eorum interpretationem facillimam esse dicunt, rati, per dicta verba nihil aliud intelligi, quam si Dominus in superiori clypeo constitutus, in inferiori constitutum, e. gr. Princeps, qui tertio clypeo comprehenditur in Comitem, vel liberum Dominum, qui in quarto positus est, dominium directum inuito Vasallo transferat; hoc enim casu inquirunt, fieri diminutionem clypei, & exinde colligunt Vasallum non teneri ab hoc nouo Domino inuestituram petere, vid. RINCK. *in cit. dissert.* At, quum haec interpretatio fundata sit in doctrina de septem clypeis, quos pro antiqua diuisione nobilitatis Germanicae in septem classes habent, quam alii recte reiciunt; vid. PISTORIVS in *Conspect. Illustr. inter S. R. I. Comites & Ordin. immediat. equestr. glicent. controuers. quaest. 2. pag. 935.* apud LÜNIG. *Thesaur. Iuris der Grafen und Herren,* & Illustr. ESTOR in *eruditiss. Commentat. de Ministerial. pag. 425.* & seqq. qui hanc Repkouii distinctionem clypeorum ex valde probabilibus argumentis pro diuisione exercitus in septem cohortes habet; cui etiam adsentitur Illustr. RICCIUS in *dem zuverlässigen Bericht von dem landsässigen Adel in Teutschland pag. 429.* non possum illi suffragari, & tam diu incerta manet, quam doctrinam suam de septem clypeis, in qua eam fundant, firmiteribus argumentis demonstratum dederint; & licet veritati esset conueniens, tamen eius vsus in Germania non obseruatur, inprimis cum praxis contrarium docet; vt ex sequentibus apparebit.

§. VII.

Vt vero doctrina mea de illimitata domini directi potestate Vasallos suos vna cum feudo neglecto eorum consen-

consensu alienandi eo firmiori nitatur talo, eam nonnullis exemplis illustrabo. Perillustr. SENCKENBERG producit instrumentum venditionis, quo Comes Pontinensis Atrebatensi vendit Vasallos suos, quod, quia memoratu dignissimum est, huc transferam: *Illustri & Karissimo Domino suo R. Comiti Atrebatensi M. comes Pontini & Monstrolis & M. eius vxor comitissa salutem & paratam ad eius beneplacita voluntatem. Excellentiae vestrae tenore praesentium significamus, quod nos volumus & concedimus, quod vos omnia feuda & honagia nostra quaecumque habemus ultra Authyam versus terram vestram, & quicquid nunc habemus & habere debemus in eodem habeatis in perpetuum nomine emtionis per pretium quod dilectus & fidelis noster Guillelmus & Mencenaio miles & Symon de Villaco Bailliuus Atrebatensis ponent in iis. Datum apud Espinolum Anno Domini M. ducentesimo quadragesimo quarto die Iouis post festum beati Iocobi Apostoli, vid. EIVS Selecta Iuris & Histor. Tom. VI. p. 445. Postea quidem consensus regis Ludouici X. accessit, sed de voluntate Vasallorum requisita altum est silentium. Idem Perillustr. Auctor profert chartam donationis loc. cit. pag. 440. qua Henricus comes in Sualenburg bona sua in Comitem Waldeccensem transfert. Verba huc pertinentia haec sunt: & omnibus nostris Vasallis sub obtentu pheodorum suorum, quae a nobis & progenitoribus nostris iure pheodi possederunt, firmiter praecipiendo mandantes, quatenus omni dilatione & impedimento postpositis, dicta bona pheodalia deinceps & de cetero, a praedicto nostro consanguineo & suis heredibus sicut a dominis pheodi profiteantur se habere iuramenta, homagia ac solemnitates alias, ad professionem huiusmodi necessarius ac requisitas ipsis praestantes quandocumque per eosdem fuerint requisiti &c. PORTO KORREIVS in tract.*

B

von

von dem Heimfall des Ober-Eigenthums an die Lehn-Leute
in adiect. num. 10. pag. 249. sistit chartam, qua quidem ex
inferiori nobilitate vendit Vasallos suos comiti Ottoni de
Nassau, & praecipit eis sub comminatione amissionis feu-
di, fidelitatis iuramentum comiti praestare: Und sagen
diese erbare vorgenannte Lude ihre Eide die sie mir gedan-
bant ledig und lois mit alsolchen Unterschiede, daß sie die
Halde und Eide doim sullent mit allem Rechte aen alle Wi-
derspraiche, dem vorgenanten Greven Otten von Nassawe
in alle der Wyßund Rechte, als sie mir gebuldet und ge-
schworen bant fem und sinem Erben getruwe und holt zu
sunde als Recht und Gewonheit ist, weret das Sache, daß
sie des mit en deden und wilcher sin Leben mume den vor-
genten Greven Otten oder sine Erben nit entfinge noch eme
en buldete, die oder der hetten ir Leben verlorn, und muck-
te der vorgenante Greve Otte das fordern mit allem Rech-
te. Hoc exemplum eo magis annotari meretur, quod
eo docemur, etiam ingenuos, si Vasallos haberent, de iis
perinde atque nobiles disponere potuisse. Porro ex illo
patescit, eorum doctrinam non satis esse fundatam, qui
ministerialium statum feruilem ex libera ipsorum aliena-
tione deriuare volunt, ut postea annotabo. Idem Vir
eruditus adfert instrumentum emtionis in altera parte
der Proben des teutschen Lehn-Rechts pag. 83. quo comes
de Rieneck, domino de Hanau, Brandenstein & Schlüch-
ter cum castrensis & feodis vendidit: Wir Greve Lu-
demig von Rienecke der Jung vergen und bekennen offel-
chen an dieselne Brive und dum kunt allen den die in se-
hent und borent lesen, datz wir mit Verbenenisse, unde
Willen Frauen Aleit Unser elichen Württen Brandenstein
und Schlüchtern, mit Burgmannen, Mannlehen, Luten,
Gerichten, Herschaft, mit Watzzer, mit Weide, mit Wel-
dern,

*dem, mit Holtzen, mit Velde unde mit alleme Notzen
verschucht, und unverschucht, wie Wir etzhan, und bitz
her gehabet han, verkauft han, unde verkeusen &c.*

§. VIII.

Cum autem quilibet qui liberam de re sua dispo-
nendi facultatem habet, eam non solum vendere, dona-
re, sed per quoscunque alienandi modos in alterum
transferre possit, id etiam domino intuitu domini dire-
cti licitum esse, nemo facile inficias ibit. Exinde sequi-
tur, ut illud possit oppignorare, in feudum dare, in feu-
dum offerre absque consensu Vasalli &c. Ostendam id
per exempla. Exploratum est pignoris germanici eam
esse naturam, ut is, cui res aliqua, praesertim immobilis,
oppignoratur, ius dominio parum dissimile acquirat.
Idcirco Inuenimus in antiquis tabulis, si Dominus ca-
strum suum cum Burgensibus vel Castellanis, aut terri-
torium cum clientelis alteri oppignorasset, simul in eum
dominium directum in Vasallos transiisse, eosque fuisse
obligatos ad homagium & seruitia ipsi tanquam domi-
no suo directo praestanda. Id docet charta Ludouici
IV. qua anno 1336. oppignorat Caesaris insulam apud
POTGIESERVM de indole & natura pignoris pag. 234.
*Feoda, inquit, imperator, omnia & singula saepe dictis op-
pidis castro & Sculetiae spectantia & specialiter castrum
Royle, cum suis attinentiis, quae a nobis, & Imperio ori-
ginaliter descendi dinoscuntur, conferre possunt, & ad ea
inestire, ac infeudare hos quorum esse noscuntur. -- -- --
Ipsi quoque feodatarii seu vasalli feuda eadem tenentes ac re-
cipientes omnia seruitia, & iura, quae nobis, nostrisque
Successoribus & Imperio ratione eorundem feudorum factu-
ri essent; & seruituri saepe dictis Wilhelmo comiti Iuliacensi*

Et suis haeredibus facient. Apud eundem Auctorem loc. cit. pag. 159. inueniuntur tabulae oppignorationis, quibus Salentinus comes Saynensis mediam partem territorii Vallendarienfis Dierherico nomine de Runckel pignoris nexu obligat, ex quibus sequentia ad scopum meum pertinentia, hoc transferam: *Die Veste und Dorf zu Vallendar half mit Herrschaften und Gerichte, Hoeh und Tieff, Geistlich und Weltlich, mit Mannen und Burgmannen, Dienstleuten, Leuten, Diensten, &c.*

IIA §

Ex eo, quod Dominus de dominio directo vt de alia quacunq; re propria libere disponere possit, porro fluere in paragrapho praecedenti monui, vt illud infeudare & tertio in feudum offerre queat. Apud SCHANNAT. *Client. Fuld. num. 28.* exstat charta de anno 1390. qua Abbas Fuldensis Landgrauio Thuringiae & Misiacae cedit dominium directum castri Erffae, addita conditione, vt id ab Abbatia recognosceret in feudum: *Also daz der mergenannte unser Herre Herre Baltbaser und si Erbin dieselbin Lebinschafft und Lehin Recht des Schloß Erffa und seiner Zugehörungen, Guden, Lehenen die sy vor uns mit unserer Stifft h bin ewiglichen von uns und unsere Nachkommen und Stifft tragen, entphaben, besitzen und habin sullen als Lehin Guts Recht ist an alles Geverde LÜNIGIVS in Corpore iur feud. Tom. II. pag. 153.* sicut litteras domini de Colditz quibus fatetur se Wenceslao, regi Bohemiae dynastiam suam Colditz cum clientelis & feudis in feudum obrulisse: *Davon haben wir mit wohlbedachten Muthe mit Rathe unserer Freunde und rechten Wissen, unbedrungen, und mit vorgedachter freyen Willkühr dens durchleuchtigsten Fürsten und Herrn, Herrn Wentzslauen Khüni-*

Könige zu Beheimb unser Herrschaft Colditz, Burck, und Stadt, Mannschaften, Lehnschaften, verlehnte Güter &c.

§. X.

Hoc domini directi ius, quod ipsi partim ex consuetudinibus feudalibus Germanicis, partim ex obseruantia vindicauit, etiam exinde amplius probari potest, quod in dominium directum eadem, quae in alias quascunque res allodiales, successio locum habeat, testamentaria nimirum, pactitia & legitima. De testamentaria id testatur KOPP loc. cit. pag. 298 & seqq. *Es gehöret aber diese Frage dermahlen gar nicht hieher, weil in dem hier vorkommenden Fall der Besitzer solcher Activ-Lehn und Mannschaften, welcher von niemand andersweit zu Leben empfangt, jure allodiali besizet, ein folglich auch bey Erlöschung seines männlichen Stammes im Fall die weibliche Erben oder andere Anverwandten durch pacta familiae, statuta domus, oder sonsten kein eigenes Recht bereits daran erlanget haben, nach freyen Belieben darüber verordnen kan.* De pactitia nemo facile dubitabit, cui tot contrafraternitates non sunt ignotae. Quod ad legitimam attinet, in ea nulla sexus praerogatiua locum habet, nisi per pacta domus aliter determinatum, & si plures sunt heredes, hi Vasallos tanquam res alias inter se diuidunt. Illustre exemplum vide apud Perillustr. SENCKENBERG. *Select. iur. & hstor. Tom. II. p. 354 & seq.*

§. XI.

Ceterum libera de dominio directo disponendi facultate dominus non solum in feudis datis gaudet, sed etiam in oblatiis. Multi quidem dantur Doctores, qui
B 3 magnam

magnam differentiam inter feuda data, aut, ut ipsis in ore est, feuda gratiae & oblata esse defendunt. Argumenta eorum, si animum abstrahis ab obseruantia contrarium docente, non plane sunt nullius momenti. Ius feudale commune inquit, duntaxat ad feuda data applicari posse, quoniam de feudis oblatis in eo altum sit silentium; porro illa ex mera gratia & bonis domini ad vasallos peruenisse, haec e contrario ex facultatibus vasalli esse nata, idcirco ea ex rigorosis luris Longobardici regulis diiudicari non posse, & veritatem differentiae vel exinde apparere, quod feuda ecclesiastica, quae maximam partem sint oblata, sint longe melioris conditionis quam alia. Sed si in consuetudines feudales Germanicas oculos conicias, ficta haec differentia statim euanescet. Obseruarunt enim iam dudum viri eruditi, qui chartas feudorum oblatorum manibus triuerunt, dominum dominium directum plurimum titulo operoso acquisiuisse. Si enim scribit Perillustr. SENCKENBERG. in iur. feud. prim. lin. Part. II. cap. 10. §. 224. Oblatio feudorum multis fit modis, qui tamen ad dationem ut plurimum accedunt, semper enim fere aliquid offerenti datum aut remissum, quo rem, quae antea eius erat, domini factam esse nosceretur. Quando bello captus hostis lytri loco, saepe feodificatio facta; quando damnum alteri illatum alias aere parato pensandum, hic contractus restitutionis vicem subit; quando quis bello inferior factus sua saepe hac lege concessit, aut recepit; multi sibi metuentes defensionis habendae causa, in aliorum iura concesserunt. Ex quacunque vero demum causa oblatio fiat, semper Feodum in domini potestatem transfertur, & postea demum Vasallo redditur. Conf. Dn. KOPP. loc. cit. pag. 112. Quin vero eiusmodi feuda oblata saepius arctioribus legibus constringebantur, quam ipsa data. Exstat charta

charta in Dn. de SENCKENBERG. *Select. iur. & Histor.* Tom. IV. pag. 269. & seq. qua milites de Einoede castrum suum in feudum offerunt Ducibus Austriacis, ex qua sequentia verba huc transferam: *Und daz wir wider sie und ir Land fürbazzer nimmer getun wöllen in thaimweg, und ob wir daz yndert überfüren davor Gott si, wann uns dann die vorgebanten unsere Herren payt oder ir anner darumb vorderet, so sullen wir für sie komen und alles daz leyden und tun, daz sie mit uns schaffent:* annotat ad haec verba Perill str. AUCTOR: *Habes hic exemplum feudi oblatis arctioribus legibus ac pleraque data restricti. Praecipue in ipsius domini feudi arbitrio est, Vasallum citare, & de feloniam punire, ubi alias iudicio Parium Curiae esset locus. Prim. Lin. iur. Feud. §. 431. seq. Hinc vero admodum a ianua absunt ii, qui feudorum oblatis longe pinguiore atque datorum conditionem sibi finxerunt, immo semper regulariter in utraque specie idem iuris, nihil aliud adpareat. Vid. illustr. MOSER in der Einleitung zum Reichs-Hofraths-Proceß Part. 3. pag. 142. & seq. Cum igitur sole meridiano clarius sit, nihil interesse inter feuda oblata & oblata; sequitur necessario, idem ius quod domino in feudis in genere vindicavi, ipsi etiam competere in oblatis.*

§. XII.

His quae hactenus de illimitato domino circa dispositionem de dominio directio competente iure pluribus profequutus sum, eruditissimi suffragantur feudorum Doctores. Dn. KOPP. loc. cit. pag. 120. *Gleichwie nun die Lehn und Mannschaften vor und nach der Zeit, als die Vasallen auf ihre Lehn Güther eine Erblichkeit oder erbliche Lehns-Folge erlanget haben bis auf den heutigen Tag, in derer*

derer Lehn-Herren Eigenthum verblieben; also fließet hieraus von selbst, daß auch die Lehen Herren, wann sie denen Vasallen, ihre erbliche Lebensfolgen gelassen, im übrigen über diese Lehn- und Mannschaften freye Disposition gehabt, wie sie dann durch alle Zeiten hindurch wirklich damit, als mit ihrem Eigenthum, ohne jemandes Hinderung geschaltet, und gemaltet haben, und zwar durch allerley Gattungen der Veräußerung. Conf. b. de LYDEWIG primo foro subfeudor. Imperii pag. 38.

§. XIII.

Postquam nunc veram esse, quam defendo thesin, euietum dedi, eam obseruationibus quibusdam illustrari iuuabit. Inquiram itaque I) an Dominus ex praescripto supra §. VI. allegatarum consuetudinum feudalium teneatur Vasallum non in minoris clypei hominem, quam ipse est, transferre? Illustre STRUBEN in Part. der Nebenstunden pag. 379. de dubia hac quaestione ita mentem suam exprimit, *Hätte aber auch die Erniedrigung des Herrschildes in den ältern Zeiten bößere Wirkungen gehabt, so ist doch solches alte Recht nachmals geändert, und seit verschiednen Jahrhunderten ein Fürst des andern und ein Edelmann des andern Vasall, ohne Abbruch seiner Ehre.* Me iudice obsoleta haec consuetudo semper parum aut nihil valoris habuit in Germania; imprimis, si Dominus clientem suum nobili, sensu antiquo ita dicto, alienaret. Notissimum est, nobiles olim constitisse ex Ducibus, Comitibus & Baronibus. Duces & Comites antequam superioritatis territorialis, quae praecipue turbulentis Henricorum temporibus ad maturitatem peruenit, participes facti, officiales erant Imperatores & Imperii, gaudebant feudis Vexilli, alebant milites suos, ex ingenuis vel hodierna nobilitate

infe-

inferiori desumptos, quos intuitu allodiorum suorum si bellum imperii erat subeundum, Imperatori in auxilium sub vexillis suis educebant. conf. SPENER *im teutschen Iure Publ.* Lib. III. cap. 12. Idem etiam dicendum de Baronibus, praeterquam, quod hi Dynastiis suis contenti, sine munere viuebant. GVDLING *in Viatriba de Feudis Vexilli* pag. 40. & seq. Postquam superioritas territorialis his Imperii Proceribus accreuerat, nihil in reliquis mutatum, excepto, quod Principes & multi Comites non tam respectu allodiorum suorum, quam Principatuum & Comitatum, quos in feudum tenebant, amplius suscipiebant expeditiones. Aequae ut antea ingenui seu nobiles hodierni seruitia sua Vasallitica, tam militaria, quam aulica his Statibus Imperii promiscue dicabant, nec inuenitur in medii aevi monumentis, iis, plus honoris attulisse, si Duci, quam si Comiti vel Dynastae fidelitatem clientelarem iurarent. Inde venit, ut Domini Vasallos suos, nulla ratione noui domini dignitatis habita, vi domini directa alienarent, sed potius Dux Comiti, vel Baroni, & hi vicissim illi, ius suum in suos Ministeriales, sine ullo ipsorum contradictione cedebant, sicut ex multis exemplis a Dn. KOPPIO loc. cit. allegatis perspicitur. Quin vero a saeculo XII. ut egregie annotat Dn. BEHR apud Illustr. STRVBEN loc. cit. Principes sibi inuicem Vasallagium praestare, ne probro quidem sibi ducebant. Exhibet LÜNIG *in Corp. Iur. Feud.* Tom. II. pag. 1839. chartam, qua Ducissa Lothariensis confitetur, se Castellum de Sethenaio a Comite Luxemburgensi in feudum recepisse, quam, cum dicta praeclare illustrat, huc transferam: *Immorescat praesentibus, etiam posteris, quod ego Agnes, Ducissa Lotharingiae recepi in Feodo, Castellum de Sethenaio a Comite de Lutzelbourg, & modo, sicut pater*

ter meus Th. bonae memoriae, quondam Comes Barrensis habuit a Domino Henrico, quondam Comite Namurcensi & Luxemborgensi; si autem propter discessum meum haec hereditas ad heredem meum, qui sit Dux in Lotharingia peruenerit, ipse dux dictum castellum, cum appendiciis, eodem modo, a Comite de Lutzelburg recipiet; sicut ipse a Comite Companiae alia sua feuda recipere consueuit, si vero alter heres meus qui non sit dux vel heres Ducis, qui dux non erit memoratum Castellum in hereditatem habuit, ille, si credant, & voluntatis Ducis fuerit supra dictum Castellum cum appendiciis recipiet in feudum a Comite de Luxembourg, & de eo homo suus efficietur. Praeterea de omni quaerimonia, de qua ego & heredes mei Setbenanum possidebunt, coram praedicto Comite de Luxemburg stare iuri uolumus, ipse Comes: si quis inde nos impetere uoluerit, mihi & meis potenter tenebitur adstare, & consilium suum impendere & conferre. Hoc autem ut firmum ac stabile permaneat. Sigilli nostri munimine feci roborari. Actum anno Dominicae incarnationis 1220. Nonas Iuli. In SCHILTERI Commentar. ad Ius Feud. Alemann. Cap. 136. §. 3. exstat tabula de anno 1291, qua Walrabus, Comes Bipontinus fit Castrensis Comitis Palatini Rheni: Nos Walrabus, Comes de Zwainbrucke notum facimus praesentium Inspectoribus uniuersis, quoa Magnificus Princeps Dominus noster Ludeuicus, Illustris Comes Palatinus, Rheni pro castrensi nos obtinuit, & burghmanno & cet. Ex his satis superque adparere puto, cum a multis seculis in consuetudinem abierit ut Dux Comitis, & vice versa Comes Ducis aut Baronis Vafallus factus sit, nec hoc ipsis dedecori fuerit, Vafallum nobilem etiam recusare non posse, quando Dux vel Princeps dominium directum Comiti aut Baroni cessit, ab hoc inuestituram recipere. Inprimis

mis cum etiam hodie nobiles imperii, qui feuda a Comitibus & liberis dominis tenent, eam ob causam non minoris fiunt, quam illi, qui clientes sunt principum.

§. XIII.

Dubium autem adhuc est, an Vasallus, cum Princeps, Comes aut liber Dominus Nobili immediato dominium directum alienavit, causam habeat recusandi feudum suum ab eo recognoscere, sub praetextu diminutionis clypei. Hoc affirmare videtur K O P P I V S loc. cit. pag. 154. *Wann aber der vorige Lehn-Herr aus dem Herrn-Stande wäre, und seine Lehn und Mannschaft an einen neuen Lehn Herrn aus dem Ritter-Stande übergeben und veräußern wolte, da sind meines Davorhaltens die Vasallen an den neuen Lehn Herrn, der entweder geringern oder gleichen Standes mit ihnen ist, so schlechterdings zu folgen nicht schuldig, weil die aus dem Ritter Stande, niemals das Fahn Lehn Recht, und das Recht einen Lehn-Hof zu haben und Lehn Gericht mit denen Vasallen zu halten gehabt, sondern selbstn milites gregarii gewesen, mithin diese Vasallen, welche vorher einem ordentlichen Lehn Herrn oder Vexillario gedienet, nummehro ihre Lehn, einem aus dem Ritter Stande, und ihres gleichen vermannen und verdien sollen, und also dadurch ihren Heerschild allerdings niedrigen würden &c.* Sed in eo Viro erudito iustitiam non possum. Mihi hic distinguendum videtur inter tempus interregnum antecedens & subsequens. Ante interregnum, cum plurimi nobiles superioritati territoriali subiecti viuerent, vix dari puto exemplum, vt aliquis Nobilis Vasallos habuerit, hoc etiam eorum conditioni plane erat contrarium, siquidem ipsi tanquam milites gregarii, vt cum Wippone, in vita Conradi Salici, loquar, ad parendum erant obligati non vt cohortes Vasallorum,

rum, quibus tanquam duces praeessent, sub vexillis, quorum erant incapaces, in proelium ducerent. Sed in interregno & postea, cum ius manuarium faeuiret, & sub certis quoque conditionibus per leges Imperii confirmaretur, atque exstincta Familia Hohenstauffica nobilitas in Sueuia, & Franconia ad immediatatem perueniret multos Nobiles gauisos esse clientibus ipse Dn. KOPP negare non potest. Quin vero Nobiles Imperii dedecori sibi non ducebant, Vasallos fieri ciuitatum Imperii, quarum ciues tamen tum temporis ad feuda maximam partem non admittebantur. vid. Celeberr. CRAMER de *Iuribus nobilitatis auitae* Cap. V. §. 5. In *Selectis iuris & Histor.* Tom. II. pag. 55. Dn. de SENCKENBERGII prostat charta, qua Wernerus de Hirtzenheim fit Vasallus ciuitatis Francofurti: *Das han si für ihre Nachkommen, und die Stadt zu Franckenfort wir Weruehr vorgeannt, und nyen Lebens-Erben daz selbe ir mit Namen daz halbe teil vorgeannt wiederum zu rechten Leben, geliehen, daz ich auch und myne Lebens-Erben von yn zu Leben haben und tragen sollen; & cet.* Ideo etiam fiebat, vt domini clientelas suas ciuitatibus oppignorarent. POTGIESERVS loc. cit. pag. 157. profert instrumentum, quo Dux Lauenburgicus castrium & oppidum Bergendorf ciuitati Lubecensi pignori opponit: *Et rursus totam terram nostram & totum dominium nostrum & homagia nostra.* Ex his igitur colligo, si Nobiles ordini suo maculam inferri non crediderunt, ciuitatibus imperii Vasallagium iurare, cum quibus tamen de praerogatiua contendunt, multo minus clypeum suum diminui putabunt, quando a sibi paribus feuda recipiunt, & per consequens Vasalli domino se opponere non possunt, quando dominium directum in nobilem transfert.

§. XV.

Porro, non possum non II) errorem eorum anno-
tare, qui exinde quod a domino libere sunt alienati, mi-
nisterialibus in specie sic dictis, notam seruitutis inurunt.
Ministeriales erant Vasalli & possidebant feuda, quorum
intuitu Domino praestabant seruitia aulica, & Domino
competebat dominium directum. Ast in antecedentibus
satis demonstraui, illud ab ipso pro lubitu alienari potuis-
se, & per consequentiam Vasallos, nisi iacturam feudo-
rum suorum facere voluerint, simul in nouum dominum
esse translatos; hincque cogi non potuisse, nouo domino
se subiicere, si feuda sua volebant de relinquere. Sed
seruorum longe alia erat conditio, hi, vel cum, vel sine
peculio suo alienabantur, id quod in domini erat arbitrio,
siquidem etiam quoad ipsum corpus in eius erant pro-
prietate. Serui igitur alienatio fiebat ex mera domina
potestate, minime autem Ministerialis, qui per consequen-
tiam in noui domini transibat clientelam, dominio directo
a veteri ipsi cello.

§. XVI.

Tandem III) & hoc intactum relinquere nequeo, ex
doctrina mea de iure domini libere de dominio directo
disponendi, egregie illustrari originem feudorum in ter-
ritorio alieno. Cum enim Princeps clientes suos, quo-
rum feuda in territorio suo sita erant, alteri, quod sae-
pius factum, cedebat, non poterant non Vasalli duos
agnoscere dominos, vnum territorii, alterum feudi.

§. XVII.

Hactenus in demonstrando iure, quod Domino com-
petit, de dominio directo libere disponendi, occupatus
sui.

sui. Ostendi, illud ipsum absque consensu Vasalli alienare posse, nec interesse, an nouus Dominus eiusdem cum antiquo sit clypei, nec ne? Longe aliter contra sententiam de iure vasalli circa dominium vile, cum huic nequam illud in alterum transferre, & de eo in praedictum Domini disponere, licitum sit. Hic non agam de diuersis modis, quibus hoc fieri potest, sed duntaxat inquiram: an Vasallus absque consensu domini antiqui nouum sibi adoptare possit? Varie autem hoc efficitur, cum Vasallus nouum Dominum adoptando, aut id intendit, ut Dominus antiquus dominio directo plane destituatur, aut, ut illud quidem retineat, ita tamen, ut & nouus id adquirat, aut, ut nouus dominus fiat subdominus & simul Vasallus domini antiqui.

§. XVIII.

Quod ad duos priores casus attinet, eorum decisio facillima est. Primo enim casu Vasallus totum dominium directum in nouum dominum transferre vult, quod, cum ipse non habeat, in alium transferre nequit. Praeterea leges feudales eiusmodi Vasallo, qui feudum suum ab alio, quam a legitimo Domino suo recognoscere audeat, feudo priuatu dignum declararunt. *Ius feud. Alemann. Cap. XXXI. pag. 37. Corp. Iur. feud. Un. a SENCKENBERG: Si dicat Vasallus se ab alio domino tenere, quam ab eo, a quo accepit, idque praesente domino: si probat dominus per duos testes ad se pertinere fundum, siue iure allodii, siue etiam iure Feudi, tunc fundum eu cit & vasallus feudum amittit. Autor. vet. de benef. loc. cit. pag. 162. Bona, quae homo habet ab aliquo Domino, & ab alio dicat, sibi ea concessa: in bonis deficiat, si dominus a quo se in beneficiatum dicit, ea non obtinuerit. conf. Extra t des Ordins-*

Ordinanc. de St. Louis loc. cit. pag. 484. & seqq. Altero autem casu videtur quidem Vasallus nihil facere, quod Domini ius laedat, siquidem secundum hypothesein dominium directum ei inregrum manet: at, si ea, quae inde fluunt, accurate inspicias, hunc casum aequae ac illum moraliter impossibilem inuenies. Ponas enim Vasallum absque heredibus feudalibus decedere, aut committere feloniam, cui dominorum feudum aperietur? antiquo, an nouo. Ponas porro, Vasallum coram foro feudali esse citandum, quis dominorum citationem emittet? Ambo prouocabunt ad dominium directum, vi cuius feudum domino aperitur, cuiusque virtute, iudicium feudale dominus exercet; alterutrius igitur dominium directum euanescat necesse est. Et sic clare patere puto in utroque casu vasallum illicite agere. Restat tertius, quo Vasallus sibi subdominum adoptat, aut, quo feudum suum alteri in subfeudum offert, quem accuratius quam haecenus factum expendere mihi proposui, & quidem iam quoad Vasallos in genere, quam in specie quoad Vasallos Imperii.

§. XIX.

Vasallus qui sibi subdominum adoptat, sit ex Vasallo subuasallus, & per consequens nexus feudalis inter eum & dominum directum dissoluitur. Subdominus vero sit domini superioris Vasallus, & omnia iura quae huic competebant acquirit. Idcirco Subuasallus omnia feruitia, quae antea superiori domino praestabat, subdomino praestare debet. Et cum in natura subfeudorum fundatum sit, ut subdominus sit iudex causarum feudalium in prima instantia, conf. de LVDEWIG de primo for-
supfeud. imp. cap. 4. etiam huic tanquam iudici primae instan-

instantiae, cum antea praedominum iudicem suum immediatum agnosceret, subiicitur. Exinde porro fluit, ut si delictum feudi priuatione dignum, quod Feudistae feloniam appellant, committit feudum iam subdomino, non ut antea Praedomino, aperiatur. Idem dicendum, si familia noui Subuafalli extinguitur. Hi sunt primari effectus, quos oblatio feudi in subfeudum causat. Ex his diiudicandum, an Vasallo tam pingue ius, ita de feudo suo in praedudicium domini disponendi, concedi possit, ideo in singulos inquiram.

§. XX.

Primo loco posui, si subfeudum oblatum nascatur, nexum feudalem inter dominum & Vasallum tolli; Vasallum fieri Subuafallum, & Subdominum Vasallum Praedomini. Quilibet ex hoc facile intelliget, hic fieri alienationem feudi. Eo ipso enim cum Vasallus Subdominum adoptat, transfert in eum dominium vile, quod ipsi antea competeat. Quum autem omnis alienatio feudi & noui Vasalli obrusio tam in consuetudinibus feudibus Longobardicis quam Germanicis clienti sub poena amissionis feudi sit prohibita; sequitur necessario ut oblatio feudi in subfeudum, quae nil aliud quam alienationem & noui Vasalli obrusionem inuoluit, sit illicita. His conuenienter scribit b. HERTIVS in tract. de feud. oblat. *In thesi facillima est resolutio huius quaestionis: nam vasallus neque alienare, neque proprietatis causam ullo modo mutare potest. Neque vero si Vasallus subfeudum constituere, etiam oblationem facere poterit: quoniam longe diuersa utriusque est ratio. per subinfeudationem enim nouus Vasallus acquiritur, & domino directo nihil decedit:*
at

at oblatione intercedente notum quis sibi dominum imponit,
cui peculiari vinculo in posterum obstringitur.

§. XXI.

Alterum oblationis feudi in subfeudum effectum esse dixi, vt Vasallus subdominum adoptans, seruitia, quae antea praedomino praestiterat, nunc subdomino praestare debeat. Seruitia olim pro diuersitate vasallorum erant diuersa; alia erant militaria, & qui ea praestabant, in specie dicebantur milites, licet vox militis medio aevo variae erat significationis, siquidem sub ea saepius omnes ingentii, vel hodie dicti nobiles inferiores, propterea quod omnes, si imperium bello implicaretur, castra sequi tenebantur, saepius autem ordine equestri condecorati, comprehendebantur. Conf. PFERFINGER. *Vitriar. illustrat.* Tom. II. pag. 854. & 866. Alia erant aulica, & qui ad ea obligati erant, dicebantur in specie Ministeriales, tamen si & haec vox in lato significato alios Vasallos designaret. vid. Dn. KOPPIVS loc. cit. pag. 115. Alia erant castrensia, a defendendis castris ad quae eius generis vasalli adstringebantur, dicta, ipsi autem dicebantur Castrenses, Castellani, Burgmanni WALDSCHMIDT *de feudis castrensibus in Tom. II. Iur. feudal.* Dn. IENICHEN, KOPP. *de insigni different. inter Com. & Nob. Imper. in supplement.* Vasalli milites dominis suis in expeditionibus bellicis assistebant, & quod vario armorum genere utebantur, feuda eorum inde diuersimode denominabantur, nimirum feuda Scuti, Loricae, Clypei &c. Plerumque domino seruire obstricti erant, si bellum terras eius concerneret, etsi pro diuersis consuetudinibus & pactis feudalibus saepius extra domini prouincias militare debebant. Vid.

D

illustr.

illustr. STRVBEN von dem Unterscheid zwischen den ehemahligen ritterlichen Lehdiensten und heutigen Ritterdiensten in Part. I. der Nebenstunden pag. 431 & sq. Dominus eos ad seruitia praestanda euocare solebat, quod medio aevo Bannum vel Heribannum dicebatur, & nisi se sisterent, vel eo consentiente bannum soluerent, feudo priuari poterant. vid. Constitutio FRIDERICI I. contra alienat. & oppignorat. feud. Imper. in LÜNIG. Corp. iur. feud. Tom. I. pag. 33. conf. OTTON. FRISINGENS. de gest. Friderici Lib. II. cap. 12. ubi rigorem Dominorum in condemnandis Vasallis describit, si non aderant in campis Roncaliis, ubi lustratio militum fieri solebat: at, sequenti die, inquit, quicumque nocturnis vigiliis defuisse deprehensus erat, denuo ad praesentiam regis, aliorumque principum, vel virorum illustrium euocatur: sicque omnes omnium beneficiati qui sine bona voluntate dominorum suorum domi remanserunt, in feudo condemnantur. GVNTHERS in Ligurino Lib. II. vers. 36. & seq. Et licet postea cum miles mercenarius conscribi coepit, seruitia in persona praestari in plurimis locis desierint, & nunc loco eorum certa pecuniae summa, vulgo Ritter Pferd dicta, solui solet, tamen etiam recentiori aevo non infrequens est, dominos in casti necessitatis Vasallos suos ad seruitia in persona praestanda euocare. Vid. Ausschreiben Hertzogs Ernst zu Sachsen-Gotha an die Vasallen zu Praestirung der Ritterdienste de anno 1673. apud LÜNIG in Corp. iur. feud. Tom. III. pag. 921. conf. pag. 1021. Putat quidem illustr. STRVBEN loc. cit. §. I. Dominos antequam euocarent Vasallos ad praestationem seruitiorum vt plurimum consensum eorum habere debuisse, idque multis exemplis illustrat, sed si vberima haec euocationum exempla, duae b. LÜNIG collegit, fugitio dunta-

duntaxat oculo perlustres, apparebit, dominos saepissime, praesertim recentioribus temporibus, Vasallos suos, non adhibito eorum consensu, euocasse. Ut ut est, saltem ex dictis patet, vasallum dominum, nisi priuationem feudi incurrere velit, seruitiis debitis destituere non posse, & per consequens omnes actus, quibus hoc fit, esse illicitos. Cum itaque per adoptionem Subdomini dominus debetis seruitiis destituatur, siquidem Vasallus ea subdomino debere incipit, eam illicitam esse necesse est. Nec opponere potest Vasallus subdominum suo loco seruitia praestare posse, siquidem, ut supra ostendi, Vasallus feudum suum, quo pro se & suis posteris inuestitus est, idcoque ad certas personas restrictum, tertio cedere non potest: idcirco etiam is cui id in subfeudum obtulit, domino seruitia praestare nequit, propterea, quod hic illum pro Vasallo, qui ipsi inuito obrudi non potest, agnoscere non tenetur.

§. XXII.

Ex adoptione Subdomini tertio fluit, ut iurisdictio feudalis in eum, tamquam dominum immediatum transeat, vid. LVDEWIG loc. cit. cap. 4. Causae feudales quondam, quemadmodum adhuc hodie in quibusdam Germaniae prouinciis ad separatum forum pertinebant LVDOVIC. *Cap I der Einleitung zum Lehens Proceß.* Dominus & Pares Curiae in eo erant iudices KADEVICVS Lib. II. cap. 5. *Si de feudo inter duos Vasallos sit controversia, domini sit cognitio. & per eum controversia terminetur: si vero inter dominum & Vasallum lis oriatur, per Pares Curiae a domino sub debito fidelitatis coniuuatos, terminetur.* Huic domini & Parium iudicio locus erat, non tantum, quando Dominus & Vasallus, sed etiam si Va-

falli inter se litigabant. Vid. LVDOVICI loc. cit. pag. 21. qui haec egregie ex legibus Germanicis illustrat. Etiam in feudis imperii dictum iudicium obtinebat, in quo Imperator & Status erant iudices, & plerumque a Scriptoribus medii aevi adpellatur Ius Principum. Optime id docet Epistola SIGISMUNDI ad Concilium Basileense in causa Erici Lauenburgici & Friederici Misniae Marchionis, scripta, ex qua sequentia verba notanda: *Cumque iuxta formam iuris ac stylum & obseruantiam sacri nostri imperii feudales quaestiones coram dominis feudorum, etiam si minores Valuosores essent, ac Paribus curiarum suarum, respectu feudi, de quo agitur, decernendae sint, quod etiam ius in nostra Caesarea maiestate, & sacro imperio nostro, & paribus Curiae nostrae, respectu feudi talismodi merito debeat illaesum conseruari, consequens esse, causam praelibatam ad forum nostrum pertinere, &c.* vid. PFEFFINGER cit. Tom. III. pag. 336. Qua vero causae feudales isti domini ac Parium iudicio vsque adeo adstrictae sunt, vt Vasallis litigantibus non liceat in arbitros, quaemadmodum in causis ciuilibus, compromittere. Vid. saepe laudatus KOPP. von der teutschen Obmann in prima parte der Lehen Proben pag. 85. & seq. Ex his igitur colligo, cum Vasallus in causis feudum concernentibus nullum alium, quam dominum, a quo feudum habet, iudicem agnoscat, nec sine eius consensu se possit alteri subiicere; per oblationem vero feudi in subfeudum iudicium feudale in Subdominum transferatur, eam, si non consentiente domino facta, irritam esse.

§. XXII.

Oblatio feudi in subfeudum quarto efficit, vt feudum extincta Subuasalli familia, quod alias domino primo

mo apertum esset, iam aperiatur subdomino. Ex natura fuit domini directi, ut dominium utile, si nemo, qui in hoc ius quoddam sibi vindicare possit, superest, cum illo consolidetur. Et hic insignis se offert differentia inter dominum directum & Vasallum. Vasallus enim nunquam sperare potest, feudum eius siue sit datum, siue oblatum, dominium directum sibi apertum iri, licet dominus sine villo herede decedat. Tunc enim, si dominus fuit immediatus, illud cum reliquis eius bonis cedit Imperatori & imperio. Si vero fuit Landfassus, transit ad dominum territorialem, prout egregie ostendit Dn. KOPP in Parte II. *der Leben-Proben* pag. 163 vsque 234. Idcirco Vasallus etiam de iniuria sibi facta queri non potest, etsi vltimus ex familia Domini dominium directum alienet, vel inter viuos, vel per testamentum. Domino e contrario maxima fieret iniuria, si Vasallus vlla ratione id ius ei sine suo consensu interuertere veller, quod fit per adoptionem subdomini sine eius consensu factam, ideo ea quoque propter hunc effectum subsistere non potest.

§. XXIV.

At instas, si dominus alium, ut in antecedentibus euici, dominio directo inuestire & per consequens Vasallo Subdominum obrudere potest, sequitur Vasallo non minus licere adoptare Subdominum & Domino nouum sui loco substituere Vasallum: sunt enim domini & vasalli iura reciproca. At quis non statim videt, veritati plane non conuenire principium, cui hoc argumentum superstructum, cum ex eo, nil nisi absurda, sequantur. Sic. e. g. Dominus dominium directum vendere, donare, permutare potest, ergo Vasallus quoque dominium utile.

D 3

Sic

Sic dominium directum consolidatur cum vili, extincta vasalli familia, ergo etiam dominium vile cum directo, vltimo ex familia domini demortuo: haec omnia tamen legibus & observantia satis refutantur. Quum itaque principium de reciprocis domini & vasalli iuribus sit falsum, fieri non potest, quin omnia quae ex eo fluunt, ita sint comparata. Iura domini circa dominium directum, & vasalli circa dominium vile ex diuersis principiis sunt diiudicanda, & ab vno ad alterum non potest concludi. Dominus enim dominium directum feudi possidet illimitatum, & idcirco de eo pro arbitrio potest disponere. Vasallus e contrario habet vsumfructum Germanicum, ita tamen vt eum non possit alienare ea ratione, vt nexus feudalis inter ipsum & dominum tollatur, & huic nouus vasallus obrudatur, id quod plane conueniens est originibus feudalibus. Domini enim dabant feuda ministris suis vel militaribus vel ciuilibus loco stipendii, & ista hi tamdiu tenebant, quam a seruitis erant domini. Ex ipsa autem huius negotii feudalis natura fluebat, vt Vasallus feudum suum tertio cedere non posset, ita vt hic loco illius seruitia domino praestaret. Quantum enim abest vt hodie Minister Principis salarium suum, & cum eo munus in alterum transferre possit sine consensu domini: tantum etiam aberat, vt hoc posset Vasallus, siquidem eadem huius, quae illius, erat conditio. Postea quidem feuda ad filios, & per simultaneam inuestituram ad agnatos transibant, sed per hoc non accrescebat Vasallis pinguis ius circa feudum. Habebant vsumfructum, quem antea habuerant, nec magis quam antea de eo disporre poterant, cum inde, quod ius quoddam sit hereditarium, non sequatur, fieri illimitatum; quando limitatum erat, cum personam nondum exiret. Huc etiam collimat

collimat

mat Perillustr. de SENCKENBERG. *in Meditat. Ius. publ. priuatum & historiam concern.* Fascic. II. pag. 224. & seq. & quamuis postea vsusruetus hic ad omnes descendentes masculos pertinuit, id tamen in iure Vasalli nil mutauit, cum iuris indubitati sit, ad originem praecipue respiciendum, & quemlibet rem ita possidere praesumi, vt ab initio possessa est, nisi aliud doceatur. De hoc vero, nec uola nec vestigium, cum expeditum habeamus, tempus & durationem nec tollendae, nec inducendae obligationis modum, censi, nec variari obligationem, siue negotium per longum siue per breue spatium duret, cum nemo sibi possessionis causam mutare queat.

§. XXV.

Equidem obiciunt quidam, cum clientelaria Germanorum instituta hoc dederint cuilibet uasallo, vt optare potuerit Subuasallum, etiam noui Subdomini adoptionem nihil habere posse insolentiae ac duritatis. Sed quis non animaduertit differentiam? Per subinfeudationem domino non obtruditur nouus uasallus, nec iura eius, qui ipsi competunt vi domini directi ullo modo laeduntur; ipsi seruitia a uasallo exigenda & iurisdictione in eum salua manent; extincta uasalli familia dominium uile ei adcrefcit, & nisi in subinfeudationem consensit, ea simul cessat, quo casu sequimur regulam: resolutio iure dantis, resolutur ius accipientis. In adoptione subdomini uero omnia aliter se habere, ex superioribus facile est perspectu.

§. XXVI.

Non tantum autem oblatio feudi in subfeudum non consentiente domino inualida est, sed etiam neglecto consensu

sensu eorum, qui ius in feuda habent. Inter hos refero agnatos & simultanee inuestitos. Dissertunt quidem iuris feudalis Doctores, quanam successio in Germania obtineat, Longobardica, quam ex pacto & prouidentia maiorum dicunt, an simultanea inuestitura quam appellant communem, ad eam distinguendam a Saxonica. Illi plurimi veteres & recentiores Feudistae calculum suum dant, hanc autem imprimis defendit Perillustr. SENCKENBERG in *Meditat. Ius publ. priu. & histor. concern.* pag. 557. & seq. ut & in epistola de *usu Iur. feud.* Long. §. 45. sub ficto nomine RICCIARDI DE ANTIQVIS edita. Quaecunque autem successio tibi probatur, concedas necesse est, ad validitatem oblationis feudi in subfeudum consensum eorum, qui ius habent in feudo, esse necessarium. Etenim iis, qui ex pacto & prouidentia maiorum iure succedendi gaudent, ius suum interuerti non potest, per adoptionem Subdomini autem eo priuantur, quia Vasallus offerens de subfeudo, tanquam nouo feudo, pro se & posteris suis inuestitur, & per consequens agnati excluduntur. Necessario igitur sequitur, ut actus oblationis iis inuitis susceptus sit inualidus. Illis vero, qui communi simultanea gaudent inuestitura inuitis, vasallus possessor multo minus aliquid facere potest, quod eorum iuri damnosum est. His enim longe pinguius in feudo est ius quam agnatis, quoniam habent condominium utile & compossessionem, & ideo vix dici potest, eos vasallo, sine heredibus feudi capacibus decedenti, succedere. Cum igitur per demonstrata adoptatio subdomini ipsorum iuri valde oblit, quisne vider eorum consensum ad hunc actum esse maxime necessarium.

§. XXVII.

Interea fatendum in iis prouinciis e. g. Lusatia, Pomerania & terris Megapolitanis, ubi feuda sunt alienabilia uasallum etiam absque consensu domini feudum suum tertio in subfeudum posse offerre. Cum enim dici nequeat adoptionem subdomini magis praeiudicare domino, quam alienationem, haec uero per hypothese[m] sit licita, sequitur, ut etiam illa prohibita esse non possit.

§. XXVIII.

Transeo ad feuda imperii. Quaeritur an illa sine consensu Imperatoris in subfeudum possint offerri? Iure consulti in decisione huius quaestionis non conueniunt. LYNCKERVS, qui alias iura Imperatoris omnibus uiribus propugnat, sine ulla haesitatione affirmatiue calculum suum dat, dum ait: *Ein Lehen, welches jemand mit der Reichs Standschaft, und ohne Mittel unterm Reich besitzet, mag wohl nähern und mehrern Schutzes halber, oder andern Ursachen willen, ob er wohl solche vom Reich zu Lehen getragen, hiernechst von einigen andern mächtigen Staenden des Reichs recognoscirt, und insonderheit alsdann intuitu imperii zum Afer Lehn und in feudum empfangen werden.* vid. Respon[s] 194. num. 7. pag. 208. Nec desunt alii, qui cum eo faciunt. Mihi totius controuersiae cardo in eo haerere uidetur, an feuda imperialia olim alienabilia fuerint & adhuc sint, nec ne? Si enim illud demonstrari potest, nemo inficias ibit, uasallos potuisse subdominum adoptare, sin minus, quod ego quidem defendo, uehementer dubito. Quodsi enim feuda imperialia liberae uasallorum dispositioni subiecta fuissent, quid quaeso opus erat constitutione Henrici VI. qua hic Impera-

perator principibus, ut eos alliceret, ad dignitatem imperatoriam domui suae hereditariam faciendam, hoc beneficium in remunerationem obrulit, ut, si nullos haberent filios, filiae vel cuicumque in Genealogia proximo, ipsam delegarent hereditatem, vel ut, RICCIARDVS DE ANTIQVIS loc. cit. §. 47. hoc explicat, ut ipsis liceret, si filiis carerent imperatori filiam vel quemcunque cognatum offerre, ut eum simultanee inuestiret. Nonne ridiculum erat Imperatorem principibus ius tribuere velle, quod iam vi iuris feudum alienandi habebant? Quis enim dubitat, eum, qui potest feudum alienare, posse etiam tertium in condominium recipere? Porro expressam habemus Henrici VII. Constitutionem, qua generaliter declarat, feudum sine consensu Imperatoris alienari non posse. Exstat illa in *Corp. Iur. feud.* Perilluſtr. SENCKENBERGII pag. 587. ex qua sequentia verba transcribam: *Nuper ad nostrae Celsitudinis peruenit audientiam, Perilluſtrem Iohannem Ducem Brabantiae seu progenitores & antecessores suos forum salis & piscium, quod in Antwerpijore consuevit, & a nobis & a nostris praedecessoribus & imperio tenebatur & tenetur in feudum irrequisitis & inconsultis praedecessoribus nostris Diuis Imperatoribus & Regibus, qui pro tempore fuerint, & sine consensu eorundem titulo donationis vel venditionis alienatum & de praedicto oppido ad oppidum Mechliniense transpositum fuisse, & improuide translatum, non considerato prouide nec praeuiso, quod Vassallus qui feudum Domino inconsulto & sine consensu eiusdem alienat feudum perdit, &c.* Praeterea plane non intelligo, quid priuilegii, quod tamen & historici & iuris publici Doctores tantopere extollunt, Dux Austriae a Friderico I. obtinisset, dum ipsi potestatem liberam dedit, terras suas donandi, deputandi, cuicumque volue-

voluerit, si sine heredibus liberis decederet, nec in hoc, addit Imperator, per imperium debet aliquo modo impediri, si idem ius omnibus principibus competiisset? Et cuiusmodi Fridericus II. si principes libere de feudis suis disponere valuissent, Ordini Teutoni eo dedit privilegium, ut *quicumque*, inquit imperator, ap. Dn. de SENCKENBERG loc. cit. pag. 550. *de bonis imperii nomine feudi tenet & possidet, licenter & libere, tanquam proprium, conferre valeat eidem domui hospitalis*. Nec etiam est probabile proceres imperii, qui per singula secula maiora iura acquisierunt, si tam opimo iure gauisi essent, id dimissuros fuisse, siquidem hodie nullus iuris publici scriptor id ipsis attribuit.

§. XXIX.

Opponunt quidem contrariae sententiae patroni ad opinionem suam suffulciendam sequentia argumenta. 1) Principes olim confraternitates iniisse non adhibito consensu Imperatoris. Sed contrarium evincunt exempla a doctissimo PFEFFINGER collecta Tom. IV. pag. 217. vsque 228. quibus plurimum consensus Imperatoris accessit. 2) Ordinem successionis in Germaniae principatibus in origine pendere a providentia populi ac procedum cuiuscunque provinciae, & inde concludunt, eorum consensum suffecisse ad validitatem alienationis feudorum imperii. Dissidentes hic spectare principium suum, quo contendunt, ordinibus provincialibus olim competiisse ius, principem sibi eligendi; quisni animaduertit? Verum enim vero hoc ius non omnibus, sed quibusdam duntaxat provinciis competiisse, ex historia medii aevi satis turperque constat, & quid de harum iure etiam sit habendum, optime ni fallor, ostendit SPENERVS *im teutschen*
E 2 *Iur.*

Iur. Publ. Part III. pag. 136. Bey dem allen kam es nicht allein in den Caroling'schen, sondern auch in folgenden Zeiten nach demahlen gültigen königlichen Rechten, vornemlich auf den König an. Davon lasse ich die oben beygebrachtte Zeugnisse reden. Man kan sich die Sache zum Theil fast einbilden wie es mit der Ertz und Bischöffe ersten Einsetzung ging. Nach den ordentlichen Rechten wählte der Clerus und das Volk den Bischof, der König bestätigte und belehnte ihn. Democh that der König meistens alles allein, obgleich die Bischöffe, der Clerus und das Volk oft darüber murreten. So hatten erstlich nicht einmahl alle Staaten die nothwendigen Wahlrechte ihrer Hertzoge hergebracht. Die es aber auch hatten ließen dennoch fast freywillig den Käyser bey der Hertzoge Einsetzung thun. Murreten auch dann und wann die Landstände, daß sie gar nicht wären wegen des neuen Hertzogs gehöret worden, so ließen sie es doch allezeit gut seyn. Eandem ferme doctrinam habet *Illustr. Dn. de LVDEWIG in dissert. de pactis de superstitionis haereditio pag. 55. ubi ita mentum suam declarat: verum praeterea in Germaniae feudis illud quondam fuerat singulare: quod etiam Germaniae principatus iamiam aperti, ac vacui possessore, nequiverint conferri aliis nisi ex indulgentia Imperatoris imperiique principum ac procerum in comitiis: immo adplaudentibus provincialibus ordinibus. Et in nota 12. hanc addit rationem: causa facilis est ad intelligendum. Est enim princeps, Germaniae Vassallus in nexu triplici Principio imperatoris, deinde imperii; demum provinciae Ordinum. Itaque triplici quoque opus fuerat consensu. Et bona pace in nomi regnatoris appellatione. Provinciales Ordines commendauerant Candidatum acceperat eundem Imperator, firmaverat imperium uniuersum. Cum itaque in alienatione feudi imperii eadem obtineat ratio,*

ratio, sequitur vt etiam hoc casu consensus imperatoris negligi non potuerit.

§. XXX.

Quoniam igitur ius adoptandi subdominum ab eo dependet, vassallum potestatem habere feudum suum alienandi, & hanc vassallis imperii olim competiisse probari non potest, facilis est conclusio, eos feudum suum tertio in subfeudum offerre sine consensu imperatoris de iure non potuisse. Nec obstat, adesse eiusmodi exempla, vbi consentisse imperatorem non pater. Quis enim inde ad ius quoddam concludere potest? Quodsi ex factis iura sint determinanda, quam facile est, apologiam pro Carolo IV. quem Maximilianus vitricum imperi vocauit, scribere, quod dominium imperii dilapidauerit. Prouocare poterat ad facta antecessorum suorum, qui non minus largi, quam ipse, in eo dissipando fuerant. Attamen nemo facile, qui principia iuris publici vniuersalis callet, Carolum id de iure fecisse dicet. Nec metuo obiectionem, obseruantiam in imperio nostro vim legis habere, cum hic desint requisita ad eam necessaria. Quis e. gr. exinde quod in medio aeuo interdum filiae masculis deficientibus per gratiam imperatoris in feuda successerunt, colliget, olim generalem fuisse in imperio consuetudinem, qua filiae masculis extinctis ad feuda admittae fuerint? Praeterea, si exempla ad quae prouocant dissentientes accurate examinantur, statim pater, paucissima huc pertinere, siquidem feuda data & allodia in feudum oblata commiscere solent, & ea quae huc trahi possunt, iis temporibus acciderunt, quibus patria nostra turbis & calamitatibus subiacebat, quibusque inter arma leges silebant. Quam facile igitur fieri poterat, vt status imperii,

qui viribus suis parum fidebat, alterum potentiorum subdominum adoptaret, ut sub huius tutela ab hostibus securus viveret. Quin vero ipsi aduersarii fatentur, non raro quoque praecessisse consensum imperatoris, & annotauit Illustr. MASCOV. ita obseruatum esse a temporibus Caroli IV. Vid. eius lib. *de iur. Feud.* cap. XII. §. 5.

§. XXXI.

Parum etiam iuuat dissentientes, olim ius suum prosequi potuisse principes atque ordines imperii vel armis vel arbitris, Austregis vel sententia imperiali, quapropter Caesaris vix potuerit interesse, siue cum agnoscerent iudicem Ordine immediate, siue intermedio nouo subdomino. Etiam ius feudale Longobardicum Vassallum in causis feudalibus ad arbitros prouocare permittit, nec tamen secundum illud subdominum adoptare cliens potest, cum potius hoc ius omnem alienationem, quae inest adoptioni subdomini, prohibeat. Frustra etiam prouocant ad ius domini, vi cuius dominium directum potest alienare. Quis enim, quaeso, id vnquam imperatori concessit? Dominium directum feudorum imperialium non solum est apud imperatorem, sed etiam apud imperium, quod ideo, si alienandum, consentire debet. Quod autem ad historiam attinet, qua Sigismundus dicitur dominium directum super Holfatiam Episcopo Lubecensi celsisse, ea multis dubiis adhuc est exposita; siquidem alii non sine probabili ratione putant Sigismundum Episcopum Lubecensem duntaxat Vicarium constituisse, a quo Comites Holfatiae inuestituram reciperent. vid. GYNDLING *de feudis Vexilli* pag. 85. vsque 92.

§. XXXII.

§. XXXII.

Ceterum hodie omnes ferme Iureconfulti in eo conueniunt, feuda imperii non esse alienabili. Ideo etiam nullae confraternitates sine consensu imperatoris iniri possunt a vasallis imperii vid. Dn. de LVDOLF *de iure feminar. illustr.* pag. 51. Et cum ius adoptandi subdominum praesupponat ius feudum alienandi, & hoc Statibus imperii non competat, sequitur, ut etiam illud de iis praedicari non possit. Inprimis cum electores suo ac reliquorum Statuum consensu Imperatorem obligarunt, ut feuda imperio aperta domanio imperii adjudicaret, & ut ne expectantiam quidem alicui impertiat, per hoc autem nihil aliud intenderunt, quam ut domanium imperii, quod valde diminutum est, ea ratione incrementum capiat. Ipsi Status itaque contra hunc finem agerent, si feudum suum Constatui in subfeudum offerent, siquidem tunc non imperio sed subdomino aperiretur. Sic iudicant eruditissimi Iurisconfulti. ITTERVS *de feudis imperii* pag. 951. & seq. HERTIUS *de feud. oblat.* Part. II. §. 15. & quem primum nominare debebam Illustr. MOSERVS *in Bibliotheca iur. publ.* pag. 387. cuius verba, quoniam hanc materiam egregie illustrant, huc transferam: *Wann auch wahr ist, quod olim reciderit vile dominium ad Ordines prouinciales, so ist doch darauf, und auf die vorangezogene erste raison zu antworten: daß solches doch wenigstens heute zu Tage nicht mehr angeben könne, nachdem in denen Reichs Gesetzen versehen worden, daß die eröffnete Reichs Leben zu denen Reichs Domainen geschlagen werden solten, welcherley casus fast in Ewigkeit nicht zu kossen wäre, wann denen Vasallen frey stünde ihre Reichs-Lehn einem andern aufzutragen, und zwar also, daß nach des Vasallen Abgang solche nicht dem Reich, sondern dem obn.*

ohnmittelbaren Lehn-Herrn heimfallen solten. So ist auch das argument a sic dicto correlato, weil nemlich der Käyser sein dominium directum einem andern wenigstens zu Lehn auftragen könne, sehr unbiindig; dann zu geschweigen daß es sehr grosse Zweifel hat, ob der Käyser einem Stand des Reichs einen andern Lehn Herren aufdringen könne? so ist doch noch ein großer Unterschied, dann dem Vasallen fällt mit Absterben des Lehn-Herrn nichts, hingegen dem Lehn-Herrn mit Absterben des Vasallen das dominium utile beim. conf. EIVSDEM Reichs Hoffraths-Proceß Part. IV. p. 174. & seq. In thesi etiam consentit Illustr. MASCOV. loc. cit. Si feudis imperii plurima exstant subinfeudationis exempla. Si quis vero feudum, quod ab Imperio tenet, alteri Domino offerre velit, atque sic ex Vasallo immediato mediatum se facere, consensu Imperatoris opus est; quod vsu quoque iam inde ab aeuo Caroli IV. seruatum. Hoc summi Viri praeclaro iudicio filum abrumpo.

VD 18

ULB Halle
001 787 705

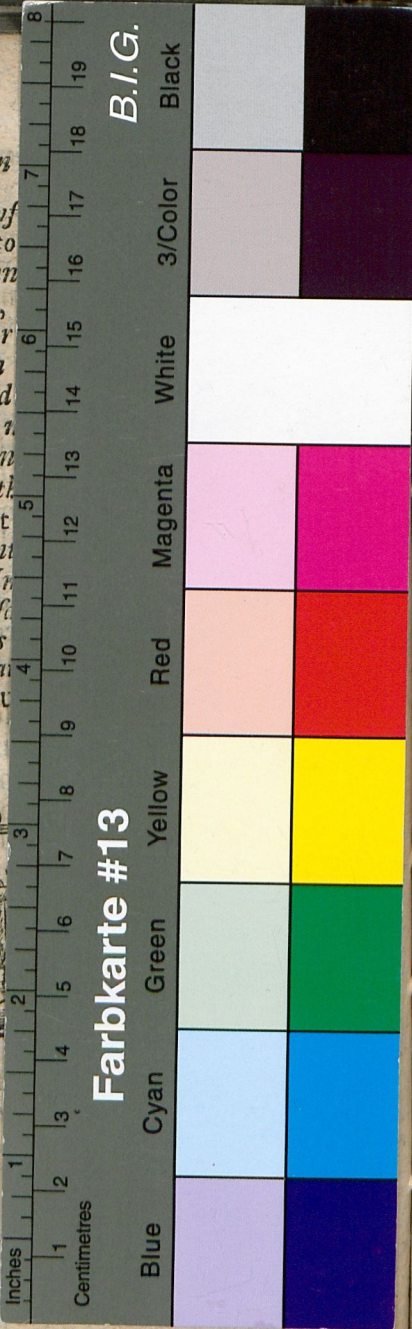

3

sb

Farbkarte #13

B.I.G.

DISSERTATIO IVRIS FEVDALIS
DE
OBLATIONE FEVDI
IN SVBFEVDVM ABSQVE
SENSV DOMINI
INVALIDA.

1755 ME
18

QVAM
PRAESIDE
DANIELE NETTELBLADT
POTENTISS. PRVSSIAE REGI A CONSILII AVLICIS
ET IVRIVM PROFESS. PVBL. ORDIN.
DIE MARTII CLO ID CCLV.
DEEFDIT
AVCTOR ET RESPONDENS
IOHANNES GOTTFRIED SALOMO
MAGDEVRGENSIS.

18. HALAE MAGDEVRG. LITTERIS HENDELIANIS 1783. (5)

